

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้แนะทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัสแก่พสกนิกรชาวไทยโดยตลอดตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2517 และภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 ได้ทรงเน้นย้ำเป็นแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ดังพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทาน เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 ทางรอดของคนไทย (พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2550)

".....ให้ยึดหลักเศรษฐกิจการเป็นอยู่แบบพอมีพอกิน อุ่มชูตัวเองได้ให้มีพอเพียงกับตัวเอง ความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่า ทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัวเอง จะต้องทอผ้าใส่ให้ตัวเอง สำหรับครอบครัวอย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้าน หรือในอำเภอจะต้องมีความพอเพียงพอสมควรบางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการก็ขายได้แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไรไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก....."

นอกจากจะทรงชี้แนะทางการดำเนินชีวิตแบบพออยู่พอกิน พอใช้ สามารถพึ่งตนเองได้แล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ยังทรงมุ่งเน้นให้ประชาชนอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติไม่เบียดเบียนหรือก่อปัญหาให้เกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อม ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติให้เหมาะสมแต่ไม่เป็นการทำลายธรรมชาติ การพัฒนาเพื่อพึ่งตนเองนั้น จะต้องทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป ไม่รีบร้อนที่จะให้เกิดผลในทางความเจริญอย่างรวดเร็ว สิ่งสำคัญที่ทรงพระราชดำริอยู่เสมอ คือ ชุมชนจะต้องพึ่งตนเองได้ ในเรื่องอาหารก่อนเป็นอันดับแรก จากนั้นจึงต้องก้าวไปสู่การพัฒนาในเรื่องอื่น ๆ

ซึ่งในปัจจุบันได้มีการพูดและน้อมนำปรัชญาดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างกว้างขวางโดยใช้แนวทางในการพัฒนาโครงการเกษตรผสมผสานโดยยึดตามทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยทรงมีแนวทางให้เกษตรกรจัดการด้านที่ดินและแหล่งน้ำในลักษณะ 30 : 30 : 30 : 10 คือ ขุดสระและเลี้ยงปลา 30 ปลูกข้าว 30 ปลูกพืชไร่และพืชสวน 30 สำหรับเป็นที่อยู่อาศัย ปลูกพืชสวนหรือเลี้ยงสัตว์ 10 โดยมีหลักการ 3 ชั้น คือ

ขั้นตอนที่ 1 มีความพอเพียง เลี้ยงตัวได้บนพื้นฐานของการประหยัด และจำกัดค่าใช้จ่าย

ขั้นตอนที่ 2 รวมพลังกันในรูปกลุ่ม การผลิต การตลาด การจัดการ รวมทั้ง ด้านสวัสดิการ

การศึกษา การพัฒนาสังคม

ขั้นตอนที่ 3 สร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพและขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย โดยประสานความร่วมมือกับภาครัฐกิจ ภาคองค์การพัฒนาเอกชน และภาครัฐในการสนับสนุนด้านเงินทุน การตลาด การผลิต การจัดการ และข่าวสารข้อมูล

จากโครงการ 80 พรรษาพระภูมิินทร์ – หมอเดินนำทิศสู่ชีวิตพอเพียง ที่ตั้งเป้าหมายในการสร้างหมอดินอาสาที่ใช้ชีวิตพอเพียงก่อนที่จะถ่ายทอดสู่เกษตรกรทั่วประเทศ พร้อมกับทำแปลงสาธิตพัฒนาที่ดินเฉลิมพระเกียรติฯ นาร่อง 80 จุด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่หมอดินอาสาจะทำเป็นศูนย์กลางด้านการพัฒนาที่ดินในส่วนหมอดินอาสาเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาที่ดินตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ของเกษตรกรได้ ซึ่งแปลงสาธิตนี้ประกอบไปด้วยการสาธิต การฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ตลอดจนได้รวบรวมแนวทางการดำเนินงานด้านการปรับปรุงบำรุงดินและอนุรักษ์ดินและน้ำของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริมาผสมผสานกับภูมิปัญญาของปราชญ์ชาวบ้านและเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินของกรมฯ เพื่อปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ต่างๆ ได้อย่างลงตัวจากโครงการดังกล่าวนี้ ได้มีผู้นำที่ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ นายอรุณ กวาสมบุญ ซึ่งเป็นหมอดินอาสาประจำตำบลห้วยคด อำเภอห้วยคด จังหวัดอุทัยธานี จากการสัมภาษณ์ “ไม่ต้องทำให้มาก แต่ให้มีหลากหลายกิจกรรมและมีคุณภาพ ใช้พื้นที่ทุกตารางนิ้วและน้ำที่มีอยู่อย่างจำกัด อย่างมีคุณค่า ปลูกพืชหลายชนิดเพื่อบริโภคได้ตลอดปี ปลูกไม้ผล เลี้ยงวัว เลี้ยงปลา เพาะเห็ดนางฟ้า ใช้แรงงานในครัวเรือนอย่างมีประสิทธิภาพแทนการจ้างแรงงาน (บทสัมภาษณ์ คุณอรุณ กวาสมบุญ)

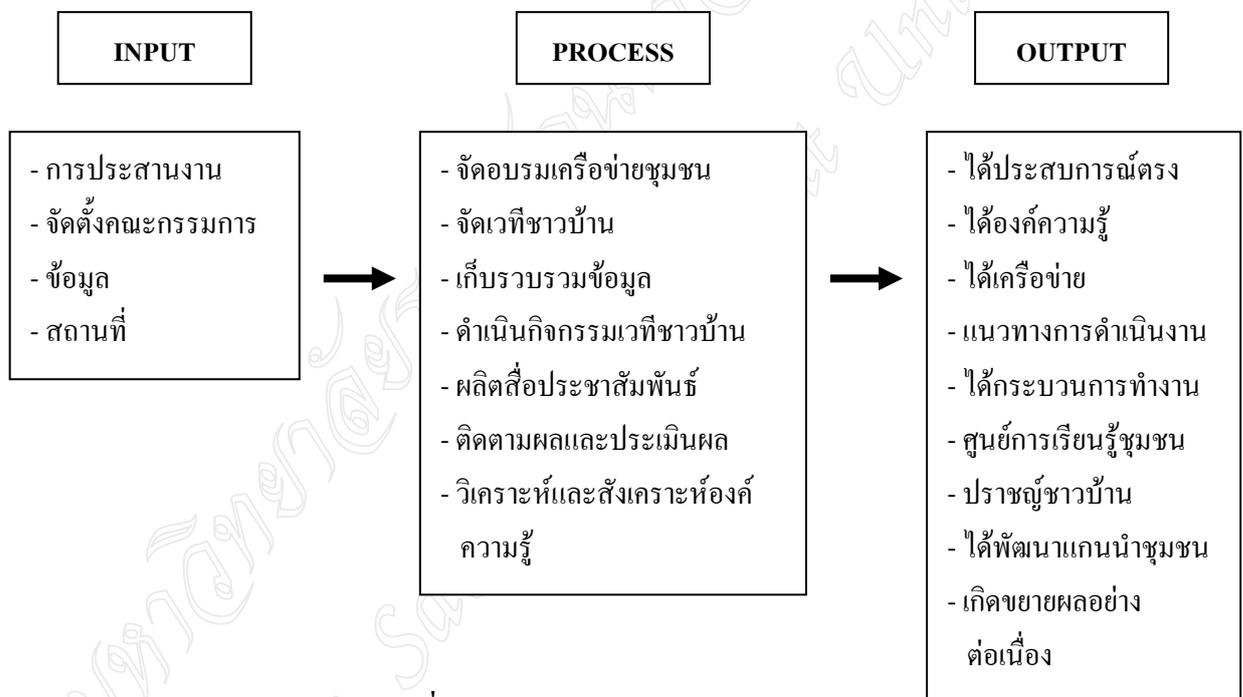
ดังนั้นคณะผู้จัดทำการวิจัยเล็งเห็นถึงการใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ให้เข้าถึงชุมชนและเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนให้เป็นรากฐานสำคัญในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนตนเอง ซึ่งเป็นเครือข่ายชุมชนท้องถิ่นที่มีอาชีพเกษตรกรในพื้นที่ อาทิเช่น ทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ปลูกผักสวนครัว เป็นต้น และเป็นชุมชนหนึ่งที่น่าสนใจเพราะมีความหลากหลายในอาชีพเพื่อกระตุ้นให้ชุมชนเกิดการพึ่งพาตนเองในทุกด้านและใช้การบริหารจัดการในการเพิ่มศักยภาพของชุมชนให้มีความเข้มแข็งสามารถกำหนดทิศทาง คุณค่า วิธีการดำเนินชีวิตพอเพียงตลอดจนเครือข่ายชุมชนให้สามารถปรับตัวเรียนรู้เท่าทันกับสภาพแวดล้อมภายนอกชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงพื้นฐานความรู้ของเกษตรกรในการทำโครงการเกษตรผสมผสาน
2. เพื่อศึกษาความต้องการสื่อประชาสัมพันธ์ในการเผยแพร่โครงการเกษตรผสมผสาน
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการสื่อประชาสัมพันธ์ในการทำโครงการเกษตรผสมผสาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การบริหารจัดการสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมโครงการเกษตรผสมผสาน
ในเขตตำบลห้วยคต อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี

ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ บุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลห้วยคต อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 1,854 หลังคาเรือน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร ผู้ที่สนใจในโครงการเกษตรผสมผสานในตำบลห้วยคต อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

ตัวแปรอิสระ เพศ

ตัวแปรตาม การจัดการสื่อประชาสัมพันธ์

4. สมมุติฐานในการวิจัย

H₀ การจัดการสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมโครงการเกษตรผสมผสานไม่แตกต่างกันตาม เพศ

H₁ การจัดการสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมโครงการเกษตรผสมผสานแตกต่างกันตาม เพศ

นิยามศัพท์

สื่อประชาสัมพันธ์ คือ เครื่องมือในการนำข่าวสารที่ต้องการประชาสัมพันธ์จากผู้ส่ง (หมอดิน) ไปสู่ผู้รับ (กลุ่มเกษตรกร) โดยทำการศึกษา 3 สื่อ คือ หอกระจายเสียงหมู่บ้าน การจัดนิทรรศการ และสื่อสิ่งพิมพ์

การจัดการ คือ การจัดการงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

การจัดการสื่อประชาสัมพันธ์ คือ การจัดการเครื่องมือในการนำข่าวสารที่ต้องการประชาสัมพันธ์จากผู้ส่ง (หมอดิน) ไปยังผู้รับ (กลุ่มเกษตรกร) เพื่อนำไปใช้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

เกษตรผสมผสาน คือ การผสมผสานระหว่างการปลูกพืชกับการเลี้ยงสัตว์ให้สัมพันธ์ในพื้นที่เดียวกันและให้เกื้อกูลประโยชน์ต่อกัน

หมอดิน คือ เกษตรกรที่สนใจในงานพัฒนาที่เป็นตัวแทนประจำหมู่บ้านและตำบลได้รับการแต่งตั้งให้เป็นหมอดิน

เผยแพร่ คือ ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเกษตรผสมผสานแก่เกษตรกรและผู้สนใจในตำบลห้วยคด

แนวทาง คือ การดำเนินงานตามแนวพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พอเพียง คือ ความพอประมาณ ใช้ชีวิตอย่างพอกิน พอใช้ สามารถพึ่งตนเองได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงพื้นฐานความรู้ของเกษตรกรในการทำโครงการเกษตรผสมผสาน เพื่อให้ชุมชนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาอาชีพของตนเอง และของชุมชน เพื่อให้เป็นชุมชนเกษตรกรอย่างยั่งยืน
2. ทราบถึงความต้องการสื่อประชาสัมพันธ์ในการเผยแพร่โครงการเกษตรผสมผสาน เพื่อพัฒนาและวางแผนขยายโครงการให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น
3. ทราบถึงแนวทางในการจัดการสื่อประชาสัมพันธ์ในการทำโครงการเกษตรผสมผสานเพื่อวางแผนแนวทางในการวางแผนผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงกลุ่มเกษตรกรทุกตำบลและครัวเรือน